

Zarflar (Belirteçler)

Fiillerin, fiilimsilerin, sıfatların ya da kendi türünden olan kelimelerin anlamlarını türlü yönlerden (yer-yön, zaman, durum, miktar, soru) etkileyen; onları belirten, dereceleyen sözcüklere **zarf** denir.

Zarfların Özellikleri

*Tek başlarına iken sıfatlar gibi isimden başka bir şey değildir. Zarf oldukları ancak cümlede belli olur.

İyi ve güzel, hep bir arada yaşar. İsim görevinde

İyi konuştu, güzel söyledi: Zarf görevinde

*Cümlede genellikle zarf tümleci olarak kullanılır.

Biz giderken o geliyordu.

Dün akşam seni göremedim.

Kapıyı yavaşça açtı.

*Çekimsiz kelimelerdir. İsim çekim eki (hâl, iyelik, çoğul ekleri vb.) almazlar. Ama isim olarak kullanılabilenler bu görevde iken bu ekleri alabilirler.

Adam çok güzel yedi.: Zarf görevinde

Güzeli herkes sever. : İsim görevinde

Zarfların birçoğu sıfat ya da isim olarak da kullanılabilirdi için sıfatların ve zarfların tanımı ve özellikleri iyi bilinerek bu fark ortaya konmalıdır. Sıfat isimden önce gelerek onu niteler veya belirtir. Ama zarf isimden önce gelmez.

Doğru söze ne denir? : **Sıfat**

Söylediklerin doğru. : **İsim**

Doğru konuşuyor. : **Zarf**

ZARF ÇEŞİTLERİ

1.Durum Zarfları: Fiilin durumunu yani nasıl yapıldığını bildiren sözcüklerdir. Fiile sorulan "nasıl" sorusuna cevap verir.

Eğri oturalım, doğru konuşalım. Küçük kız güzelce süslendi.

Babasını sevinçle karşıladı.

*Bağ-fiiller (zarf-fiil), deyimler, yansımalar, ikilemeler de niteleme zarfı olarak kullanılırlar:

"gülerek, ağlayarak, oturmadan, gelip..."

"gözü arkada kalarak, canından bezmişçesine..."

"şakır şakır, tık tık, küt küt, şırıl şırıl..."

"dik dik, boylu boyunca, tatlı tatlı..."

İşini severek yapıyordu.

Etekleri tutuşunca, ortalıktan karboldu.

Fokur fokur çayımız kaynıyordu.

Yokuşu yavaş yavaş tırmadık.

* "elbet, elbette, asla, mutlaka, hiç mi hiç, ne olursa olsun, kuşkusuz, hiç kuşkusuz..." gibi kesinlik anlamlarında da kullanılır.

Elbette bu işi çözerim.

Seni asla affetmem!

Mutlaka buraya gelmelisin.

*Cümleye "yineleme" anlamı da katabilir.

Onu ikide bir görüyorum.

Seninle bir daha görüşelim.

Akşam yine geliriz.

İşim hemen hemen bitti.

Ola ki bize geliverir.

Dün ancak iki saat çalışabildim.

2-Zaman Zarfları: Fiillerin anlamını zaman yönünden tamamlayan zarflardır. Fiile (veya zarfı olduğu başka kelimelere) sorulan “ne zaman”, “ne kadar süre” sorusuna cevap verir.

Başlıca zaman zarfları şunlardır:

“dün, bugün, yarın, şimdi, gece, gündüz, güpegündüz, gündüz gözüne, cuma günü, haftaya, önceki gün, akşam, sabah, akşamleyin, sabahleyin, az önce, geç, iki gün, iki saat, on dakika, iki günde, iki saatte, uzun süre, uzun zaman, biz gelmeden, demin, henüz, hâlâ, daha, gene, yine, artık, sonra, evvelâ, daima, hep, henüz, hemen, geceleri, sabahları, önceden, ayda bir, buraya gelmeden, anlatırken, yaşarken ...”

Her akşam onunla otururduk.

Gece eve hırsız girmiş.

Henüz konuya çalışmadım.

Az önce kapı çalındı.

İki saat sonra gelirim.

Seneye tatile gideriz.

***Bazı eklerle zaman zarfları yapılabilir.**

Geceleyin bir ses böler uykumu.

Sabahları sinirli uyanıyorsun.

Yazın yaylaya çıkarız.

Eve ancak akşamaa döneriz.

Bayramlarda el öpülür.

Hazırlıklar gecedenden başladı.

***Bazı edatlarla zarf grubu oluşturulur.**

Sabahtan beri ders çalışıyorum.

Akşama kadar Tv izliyorsun.

Dünden beri yağmur yağıyor.

3. Yer -Yön Zarfları : Fiilin yöneldiği yeri bildiren sözcüklere yön zarfı denir. Yön zarfları ek almadan kullanılır ve fiile sorulan “nereye” sorusuna cevap verir.

Başlıca yer-yön zarfları şunlardır: “İçeri, dışarı, yukarı, aşağı, ileri, geri, öte, beri”

Gurbetten sonunda geri döndü.

Çocuklar aşağı indi.

Arabayı ileri park et.

Az öte git de rahat oturayım.

Yukarı çıktı, ders çalıştı.

İçeri gir, ses çıkarma!

***Yer-Yön Belirteçleri çekim eki aldıklarında isimleşir. Cümlede görev olarak da Yer Tamlayıcısı görevinde kullanılabilir.**

İlerisi oldukça karanlıktı. : **İsim görevinde**

Yukarıya çıkma. : **Yer Tamlayıcısı görevinde**

***Bu belirteçler ek alarak veya yalın halde isimlerden önce kullanıldığında sıfat görevinde de olabilir.**

Yukarı mahalle, bu işi öğrenmiş. **Sıfat Görevinde**

Gerideki araba onunmuş. : **Sıfat Görevinde**

4-Miktar Zarfları (Azlık-Çokluk Zarfları):

Fiillerin, fiilimsilerin, sıfatların ya da başka zarfların anlamlarını ölçü yönünden tamamlayan, artıran, azaltan zarflardır. Miktar zarfları fiile sorulan “ne kadar” sorusuna cevap verir.

“en, daha, epey, pek, çok, gayet, az, biraz, kadar, denli, gibi, fazla...”

Yemekten biraz yiyebilirim.

Bizimle pek konuşmaz.

Kendine çok gülerdi.

Bu işi sen daha iyi yaparsın.

Yüz lira kadar borcum var.

Lütfen fazla konuşma.

Aşağı yukarı 20 yıl yaşadık.

Şöyle böyle 10 yıl görüştük.

Sık görüşüyoruz.

*Bu kelimeler isimden önce kullanıldığında sıfat görevinde, fiilden önce kullanıldığında zarf görevinde kullanılır.

Fazla mal göz çıkarmaz. **Sıfat Görevinde**

O, çok fazla çalıştı. : **Zarf Görevinde**

5-Soru Zarfları:

Eylemin anlamını soru yoluyla belirten zarflardır, daha doğrusu diğer zarfları ve cümledeki zarf tümlecini bulmaya yarayan soru kelimeleridir. Bu soruların cevapları da çoğu kez zarf olur.

Belli başlı soru zarfları şunlardır: “ne zaman, ne kadar, nasıl, niçin, ne diye, ne, ne biçim, nice, ne denli”

Okula nasıl geldin?

Cevap: Okula yürüyerek geldim.

Arkadaşın nasıl giyinmiş?

Cevap: Arkadaşım güzel, renkli giyinmiş.

Daha ne kadar yürüyeceğiz?

Cevap: iki saat kadar yürüyeceğiz.

Sınavlar ne zaman yapılacak?

Cevap: Sınavlar bir hafta sonra yapılacak.

Benimle niçin konuşmuyorsun?

Cevap: Seninle küstüğüm için konuşmuyorum.

*İçinde soru zarfı bulunan bütün cümleler soru cümlesi değildir:

Eve kaçta geleceğimi şimdiden söyleyemem.

Ne iyi insanlar bunlar...

Ne güzel söyledi.